

WSPOMNIENIA O ZMARŁYCH PROFESORACH Z RADY NAUKOWEJ „ROCZNIKÓW NAUK SPOŁECZNYCH”

ROCZNIKI NAUK SPOŁECZNYCH
Tom XXXVI, zeszyt 1 – 2008

PROF. DR HAB. JAN TUROWSKI (29 PAŹDZIERNIKA 1917–9 LUTEGO 2006)

Wybitny socjolog, twórca lubelskiego ośrodka socjologii. Pierwszy Dziekan Wydziału Nauk Społecznych KUL. Założyciel i wieloletni przewodniczący Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Ceniony autor publikacji z zakresu socjologii wsi, socjologii miasta i socjologii rodziny.

Jan Turowski urodził się 29 października 1917 r. we wsi Nasutów (województwo lubelskie) w rodzinie rolniczej. W latach 1936-1945 studiował na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Studia te musiał przerwać z powodu wybuchu II wojny światowej i okresu okupacji. Dwa lata po magisterium (w roku 1947) przygotował i obronił rozprawę doktorską pt. „Zmiany społeczne wsi a miasto”. Od 1945 r. pracował w KUL, począwszy od etatu asystenta, później adiunkta, a następnie zastępcy profesora. W 1957 r. objął stanowisko docenta, w 1965 r. uzyskał tytuł i stanowisko profesora nadzwyczajnego, zaś w 1974 r. – profesora zwyczajnego. Jednocześnie był praktykującym adwokatem (do 1968 r.).

W latach 1968-1993 kierował Katedrą Socjologii Ogólnej KUL. W latach 1974-1977 był prodziekanem Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej KUL (WNS został zlikwidowany w 1950 r. przez władze komunistyczne; ewenementem w skali kraju było wykładanie socjologii na KUL na Wydziale Filozofii

Chrześcijańskiej przez cały okres stalinowski, co zawdzięczamy Profesorowi). W 1981 r. został wybrany na dziekana reaktywowanego Wydziału Nauk Społecznych KUL. Pełnił to stanowisko do 1984 r. W 1988 r. przeszedł na emeryturę. Do końca września 1993 r. pracował w KUL na pół etatu. W 1995 r. Profesor obchodził jubileusz 50-lecia pracy naukowej. Do końca interesował się dziedzinami nauki, którym poświęcił swoją uniwersytecką karierę. Był wychowawcą wielu pokoleń lubelskich socjologów (w tym również znanych dziś profesorów). Zmarł w wieku 89 lat. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 14 lutego 2006 r. w Kościele Akademickim KUL oraz na cmentarzu przy ul. Lipowej w Lublinie.

Osiągnięciem naukowo-organizacyjnym prof. Turowskiego było zorganizowanie wielu form współpracy w zakresie nauk społecznych Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej, a następnie Wydziału Nauk Społecznych, z instytucjami naukowymi zagranicą. Profesor uczestniczył w międzynarodowym życiu naukowym. W czasie pobytów naukowych w licznych krajach europejskich (Anglia, Francja, Austria, RFN, Belgia i Holandia), także w USA, wygłaszał wykłady, przygotowywał wspólne prace badawcze oraz konferencje naukowe. Taka współpraca objęła: Department of Sociology Uniwersytetu w Leuven i Uniwersytetu w Nijmegen, Instytuty Socjologii w Wiedniu oraz w Linzu.

Pośród licznych dokonań Profesora należy wspomnieć Jego udział w tworzeniu nowych jednostek działalności naukowej w KUL.

Wspólnie z prof. Czesławem Strzeszewskim zorganizował w KUL Studium Zagadnień Społecznych i Gospodarczych Wsi (zostało ono zamknięte przez władze państwowe). Był dyrektorem i wykładowcą Szkoły Letniej Kultury i Języka Polskiego, twórcą i kierownikiem Zakładu Duszpasterstwa i Migracji Polonijnej KUL, pierwszym kuratorem Koła Nauk Społecznych Studentów KUL. Zapoczątkował wydawanie „Studiów Polonijnych”.

Pomógł ukształtować ośrodek socjologiczny w UMCS. W latach 1965-1969 prof. Jan Turowski został zaproszony do zorganizowania i prowadzenia zajęć z zakresu socjologii i badań socjologicznych na dwóch wydziałach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie: ekonomii i prawa. Przy współdziałaniu dra Piotra Kryczki i mgra Józefa Styka prowadził przez pięć lat wykłady z zakresu socjologii. Zorganizował Zakład Socjologii.

Na krótkie omówienie zasługuje społeczna działalność naukowa Profesora. Aktywnie działał w następujących komitetach naukowych Polskiej Akademii Nauk: Komitecie Badań Rejonów Uprzemysławianych, Komitecie Przestrzen-

nego Zagospodarowania Kraju, Komitecie Socjologii, Komitecie Ekonomiki Rolnictwa, Radzie Naukowej Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa, Komitecie Pamiętnikarstwa. Działał w kilku towarzystwach naukowych: Polskim Towarzystwie Ekonomicznym, Towarzystwie Urbanistów Polskich, Towarzystwie Naukowym KUL, Lubelskim Towarzystwie Naukowym, Polskim Towarzystwie Socjologicznym. W roku 1961 zorganizował Oddział Polskiego Towarzystwa Socjologicznego w Lublinie i jako przewodniczący kierował jego działalnością przez 15 lat. Brał również czynny udział w działalności międzynarodowych towarzystw naukowych (The European Society for Rural Sociology, International Sociological Assotiation).

Profesor Turowski został uhonorowany wieloma (16 razy) prestiżowymi nagrodami naukowymi, m.in. Honorowym Krzyżem Zasługi dla Nauki i Sztuki I klasy, przyznany przez Prezydenta Republiki Austrii, Nagrodą Instytutu Studiów Politycznych PAN, Nagrodą Fundacji im. Macieja Rataja, Nagrodą im. księdza Idziego Radziszewskiego, Medalem za Zasługi dla KUL, Medalem Wojewody Lubelskiego (w uznaniu zasług wniesionych w rozwój woj. lubelskiego). Dwukrotnie odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Dwukrotnie otrzymał też Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej.

Zasłużył się jako badacz społecznej problematyki wsi i miasta, autor cennych podręczników socjologii. Przygotował dwutomowy podręcznik *Socjologia. Małe struktury społeczne* oraz *Socjologia. Wielkie struktury społeczne*. Inne publikacje: *Drogi modernizacji wsi*; *Socjologia wsi i rolnictwa*; *Studia socjologiczne i urbanistyczne miast Lubelszczyzny*; *Moja wieś i ja*; *Utopia społeczna Ludwika Królikowskiego (1796-1871)*; *Środowisko mieszkalne w świadomości ludności miejskiej*. W każdej swojej książce zjawiska społeczne rozpatrywał wieloaspektowo.

Profesor Turowski często publikował artykuły na łamach „Roczników”. W naszej pamięci zapisał się jako człowiek życzliwy, uczynny i mądry.

Biogram opracowano na podstawie tekstu E. Hałas i P. Kryczki, dotyczącego prof. Jana Turowskiego („Studia Socjologiczne” 2006 nr 2) oraz materiałów zamieszczonych w zeszycie specjalnym „Roczników Nauk Społecznych” (21:1993 z. 1), poświęconym prof. Janowi Turowskiemu.

Ewa Albińska
Katedra Samorządu Terytorialnego i Polityki Lokalnej
Instytut Socjologii KUL